

B-cyclus vierde zondag van de advent

- Eerste lezing: 2 Samuel 7,1-5.8B-11.16
- Tweede lezing: Romeinen 16,25-27
- Evangelielezing: Lucas 1,26-38
- Ingesproken lezingen
- Commentaar: Gods Aanwezigheid onder zijn volk

2 SAMUEL 7,1-5.8B-11.16

Eerste lezing uit het tweede boek Samuël

Toen koning David zijn intrek had genomen in zijn paleis en de Heer gezorgd had dat al zijn vijanden, in heel de omtrek, hem met rust lieten, zei hij tegen de profeet Natan:

"Nu moet u eens zien!

Zelf woon ik in een paleis van cederhout en de ark van God staat onder tentdoek!"

Natan zei tot de koning:

"Doe gerust wat u van plan bent; de Heer staat u bij."

Maar diezelfde nacht nog

werd het woord van de Heer gericht tot Natan:

"Zeg aan mijn dienaar David:

Zo spreekt de Heer:

Gij wilt voor Mij een huis bouwen en Mij daarin laten wonen?

Zo spreekt de Heer,

Heer van de hemelse machten:

Ik heb u uit de steppe gehaald, achter de schapen vandaan om vorst te zijn over mijn volk Israël.

Op al uw tochten heb Ik u bijgestaan,

al uw vijanden heb Ik vernietigd,

uw naam heb Ik groot gemaakt als die van de groten der aarde.

Ik heb mijn volk Israël een gebied gegeven
en het daar geplant om er te wonen.
Het wordt niet meer opgeschrikt
en door geen boosdoeners verdrukt
zoals vroeger,
in de tijd
dat Ik over Israël, mijn volk, rechters had aangesteld.
Ik heb gezorgd dat al uw vijanden u met rust laten.
De Heer kondigt u aan
dat Hij voor ú een huis zal oprichten.
Zo zal uw huis en uw koninklijke macht altijd standhouden;
uw troon staat vast voor eeuwig."

ROMEINEN 16,25-27

Tweede lezing uit de brief van de heilige apostel Paulus aan de christenen van Rome

Broeders en zusters,
Aan Hem
die bij machte is u te bevestigen
in het evangelie van Jezus Christus dat ik verkondig
- volgens de openbaring van het geheim
dat eeuwenlang verzwegen bleef,
maar dat nu is onthuld,
en dat, krachtens de opdracht van de eeuwige God,
aan de hand van profetische geschriften
aan alle heidenvolken is bekend gemaakt,
om hen te brengen tot de gehoorzaamheid van het geloof -
aan Hem, de enige, alwijze God,
zij de heerlijkheid
door Jezus Christus
in de eeuwen der eeuwen!
Amen.

LUCAS 1,26-38

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas

Toen Elisabeth zes maanden zwanger was
werd de engel Gabriël van Godswege gezonden
naar een stad in Galilea, Nazaret,
tot een maagd die verloofd was met een man die Jozef heette,
uit het huis van David;
de naam van de maagd was Maria.

Hij trad bij haar binnen en sprak:

"Verheug u, de Heer is met u."

Zij schrok van dat woord
en vroeg zich af wat die groet wel kon betekenen.

Maar de engel zei tot haar:

"Vrees niet, Maria, want gij hebt genade gevonden bij God.
Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen
en gij moet Hem de naam Jezus geven.

Hij zal groot zijn
en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden.
God de Heer zal Hem de troon van zijn vader David schenken
en Hij zal in eeuwigheid koning zijn over het huis van Jakob
en aan zijn koningschap zal nooit een einde komen."

Maria echter sprak tot de engel:

"Hoe zal dit geschieden daar ik geen man beken?"

Hierop gaf de engel haar ten antwoord:

"De heilige Geest zal over u komen
en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen;
daarom ook zal wat ter wereld wordt gebracht
heilig genoemd worden, Zoon van God.

Weet dat zelfs Elisabeth, uw bloedverwante,
in haar ouderdom een zoon heeft ontvangen

en, ofschoon zij onvruchtbaar heette,
is zij nu in haar zesde maand;
want voor God is niets onmogelijk."
Nu zei Maria: "Zie de dienstmaagd des Heren;
mij geschiede naar uw woord."
En de engel ging van haar heen.

COMMENTAAR BIJ DE LEZINGEN

Jean Bastiaens

Gods Aanwezigheid onder zijn volk

Hoewel de eerste lezing uit het boek Samuël het niet laat vermoeden, cirkelt deze zondag toch vooral rond enkele vrouwenfiguren. Op de voorgrond staan Elisabet en Maria. Op de achtergrond staan Sara en Hanna.

Het evangelie biedt ons een overbekend tafereel: de boodschap van de engel Gabriël aan Maria. Je kunt in de oude steden van Italië geen straat voorbijgaan, of ergens valt je oog wel op een prachtige fresco die dit verhaal in scène zet. Aan het begin en aan het einde van de evangelielezing horen we de naam Elisabet vallen. De lotgevallen van Elisabet en Maria lopen niet alleen parallel, ze zijn ook met elkaar verstrengeld. Elisabet is oud en kinderloos, zoals Sara dat was – 'het gaat hun niet meer naar de wijze der vrouwen'. En toch zullen zowel Sara als Elisabet een zoon ontvangen, en die zullen in de geschiedenis van het Godsvolk een nieuwe wending aankondigen. Ook Hanna was kinderloos en onvruchtbaar. Zij smeekt God dag en nacht om deze smaad van haar weg te nemen. Ook zij zal een zoon krijgen: Samuël, opnieuw een sleutelfiguur.

De evangelist Lucas schildert de scène van 'Maria boodschap' volledig in oudtestamentische kleuren. Zinsneden als 'de HEER is met u' of 'gij hebt genade gevonden bij GOD' komen rechtstreeks uit het heilsvocabulaire van de Schriften. En wat te zeggen van de naam Jezus, in het Hebreeuws: Jeshua, dat zoveel betekent als 'JHWH (brengt) redding'!?

Maria is niet oud en ook niet onvruchtbaar. Ze is integendeel heel jong: ze is nog maar pas uitgehuwelijkt, aan een man die Jozef heet en die behoort tot de stam van David. Ze woont nog niet onder één dak met haar toekomstige man. In deze situatie krijgt Maria bezoek van de engel Gabriël, een bode Gods. Gabriël treedt op als een profeet, iemand die een gebeurtenis aankondigt waar God de hand in heeft. De gebeurtenis die hier wordt aangekondigd, lijkt in eerste instantie een open deur: 'Ge zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen.' Deze zoon zal de troon erven van zijn vader David en het koningschap uitoefenen over het 'huis van Jakob', dat wil zeggen: over Israël. Het is juist Jozef die uit het huis van David stamt. Dan is het logisch dat Maria zwanger wordt van Jozef.

Maar Maria voelt wel aan dat de bode Gods een andere weg uittekent, de niet-gangbare weg, zoals dat bijna altijd het geval is bij de God van Israël. De zoon die zij zal baren zal weliswaar 'Zoon van David' zijn, maar evenzeer 'Zoon van de Allerhoogste'. Want het koningschap van déze zoon zal de tijden overstijgen, en dus buitengewoon zijn.

Maria staat voor een raadsel. De woorden van de engel Gabriël zijn de stukjes van een bekende legpuzzel, maar de stukjes passen niet. Ze geeft het paswoord voor de onoplosbare situatie: 'Hoe zal dit geschieden daar ik geen man beken?'

De bode Gods laat verstaan dat het onmogelijke zal geschieden. Is dat niet dé karakteristiek van de God van Israël, dat Hij telkenmale weer het onmogelijke laat geschieden? Wat Sara, Hanna en Elisabet als onmogelijk overkwam, zal ook haar overkomen, maar dan anders: 'De heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen.' En zo zal Jeshua zijn naam waarmaken: in Hem brengt God redding, in Hem die is Zoon van David én Zoon van de Allerhoogste.

Gabriël geeft Maria het juiste puzzelstukje in handen, waardoor voor haar alle stukjes nu ineenvallen. Haar antwoord klinkt als het antwoord van een profeet die zijn roeping aanvaardt: 'Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord.' En zo kan God zijn ongewone gang door de geschiedenis voortzetten. Een geschiedenis van moeders en zonen.

De eerste lezing uit het boek Samuël zet het evangelie in het juiste perspectief. David kan het niet aanvaarden dat hijzelf in een paleis woont, en dat de Naam van God die rust op de ark van het verbond, slechts in een tent is ondergebracht. Een nomadentent. Maar het volk Israël is allang geen nomadisch volk meer, en David zoekt naar een woning voor God. Maar JHWH – de EEUWIGE – draait de zaken om: Hij zoekt een huis voor het nageslacht van David.

En zie: vandaag wordt Maria dat huis!